

Τι είναι η αγιότητα

τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμ. π. Θεοδοσίου Μαρτζούχου

Για έναν άνθρωπο που έχει ἔστω και στοιχειώδη σχέση με την Εκκλησία, είναι συνηθισμένος ὄρος και επαναλαμβανόμενη λέξη, η λέξη ἅγιος. Τον ἀκούει να επαναλαμβάνεται κατά κόρον σε ὅλες τις λατρευτικές ευκαιρίες. Τα τροπάρια επαναφέρουν σε ὅλους τους χρόνους τις πτώσεις και τα πρόσωπα το ρῆμα ἀγιάζω και το ουσιαστικό ἀγιασμός, ἐνῶ στις ἀναγνώσεις των ἀποστολικῶν περικοπῶν ο χριστιανός ἀκούει ἐκπληκτος την προσφώνηση: "ἀδελφοί ἅγιοι" να ἀπευθύνεται σ' αὐτόν.

Το θέλημα του Θεοῦ, "ὁ ἀγιασμός ἡμῶν ἐστίν" (Α' Θεσ. 4, 3) και "ἅγιοι γίνεσθε ὅτι ἐγὼ ἅγιος εἰμί" (Α' Πέτρ. 1, 15), εἶναι δύο θεμελιακές βάσεις πάνω στίς ὁποῖες οἱ χριστιανοί χτίζουν την σχέση πίστεως με τον Θεό και ἀρχίζουν να ἀγωνίζονται "ἵνα σωτηρίας τύχωσιν" (Β' Τιμ. 2, 10).

Οἱ παραπάνω προτροπές εἶναι η πυξίδα πλεύσεως για τους χριστιανούς, ἀποτελοῦν ὄχι ἀπαίτηση του Θεοῦ, ἀλλὰ θεραπευτική ἀγωγή υγιείας. Ἐτσι ἄλλωστε ἐκλαμβάνει η Εκκλησία τις "ἐντολές" του Θεοῦ. Ὅχι ὡς πρόσταγμα στρατιωτικῆς πειθαρχίας, ἀλλὰ ὡς πρόταση ἐλεύθερης ἐπιλογῆς και ἀνταπόκρισης στη σταδιακή θεραπευτική ἀποκατάσταση της "υγιείας".

Ἡ αγιότητα με την ἐννοια που περιγράφεται δεν ἀφορᾶ καλογῆρους και παπάδες, ἀλλὰ ὅλους τους χριστιανούς. Δεν νοεῖται θεσμική (ἀπό την ιδιότητα) ἀνταπόκριση. Δεν εἶναι προαπαιτούμενο για κάποιους (κληρικούς), ἐνῶ μένει ὡς ἐπιλογή για τους ἄλλους. Δεν ἔχει σχέση με τα χαρίσματα τα προσωπικά, τις γνώσεις, τις δυνατότητες, την κοινωνική θέση ἢ τον πλοῦτο του καθενός. Ἀφορᾶ τους πάντες και εἶναι ἐλπίδα για ὅλους, ἀφού και στο θέμα αὐτό ὅλοι εἴμαστε ἴσοι. Χριστιανός σημαίνει πορεία ἀγιασμοῦ, ἀγώνας να ἀποκτηθεῖ το ἦθος του Χριστοῦ.

Ἡ συνήθης ἀντίρρηση στην προτροπή προς ἕνα σύγχρονο χριστιανό για υπομονή και ἀγώνα, εἶναι: Ε, δεν εἶμαι και ἅγιος! Οἱ χριστιανοί πλέον θεωροῦν το θέμα ὑπόθεση ξένη, ἀπόμακρη και περίεργη γι' αὐτούς. Στις συνειδήσεις των σημερινῶν χριστιανῶν η αγιότητα μοιάζει, μια ἐξειδίκευση ἀπασχόλησης! Μια ιδιότητα ἐπιλογῆς. Μια ὑπόθεση ξένη προς την ἀγχώδη καθημερινότητα τους. Μια "ἐργασία" παρελθόντος, αὐτῶν που εἶναι ζωγραφισμένοι στο τέμπλο και τους τοίχους του ναοῦ!

Μέσα στην σύγχυση των κριτηρίων που ἐπέφερε η μαζική εἰσροή (χωρίς ἐλεγχο και κριτήρια) του λαοῦ δια του νηπιοβαπτισμοῦ στην Εκ-

κλησία, ο πιστός έχασε την αίσθηση της σχέσεως - εξαρτήσεως με την Εκκλησία και τον ιερέα ή Επίσκοπο και αυτονομήθηκε μένοντας στις όποιες δοξασίες του. Σήμερα άλλωστε είναι διάχυτη η τοποθέτηση ότι το μόνο κριτήριο είναι το εγώ (επιθυμίες και "προλήψεις") του καθενός. Και μέσα στην Εκκλησία ατυχώς, με αυτή την "αποσκευή" εισερχόμαστε.

Η ανέκαθεν υπάρχουσα δυσκολία του ταυτισμού του τρόπου ζωής της καθημερινότητας μας με εκείνον που υποδεικνύουν, (ως τρόπο ζωής), οι εντολές του Θεού, στα χρόνια που ζούμε, έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις. Η θρησκευτικότητα εκφράζεται πλέον με τόσους τρόπους όσοι είναι και οι άνθρωποι. Αξιολογείται πλέον η ιδιαιτερότητα του καθενός ως το μόνο κριτήριο και ο σωστός τρόπος πρόσληψης της εκκλησίας. Αναλόγως με τα προσωπικά μας δεδομένα δηλαδή, που τα φανταζόμαστε σταθερά και αδιαμφισβήτητα!

Σ' αυτήν την βάση θρησκεύει ατυχώς, η πλειονότητα των σημερινών χριστιανών. Αξιολογεί τους αγίους (των οποίων μνημονεύει και επαναλαμβάνει τα ονόματα εξ αιτίας των τόσων ναών τους) ως ξένα υπόθεση. Κάτι σαν τους ημίθεους της αρχαιότητας. Μια υπόθεση, με την οποία συνήθως σχετίζεται, για να... ζητήσει υγεία (το μεγαλύτερο αγαθό!!) καλή πρόοδο του σπιτιού και των παιδιών του, γιατί όχι και... λίγα χρήματα για το εξοχικό και το δεύτερο αμάξι! Δηλαδή μια συναλλακτική και ειδωλολατρική σχέση. Οι προσφορές (κεριά - πρόσφορα - λάδι - αρτοκλασίες - εικόνες) έπαψαν πλέον να είναι έκφραση αγάπης και διάθεσης και έγιναν... "λάδωμα" για επίτευξη σκοπών!

Μ' αυτά τα δεδομένα όμως η Εκκλησία παύει να είναι ο δυναμισμός μιας σχέσης στην οποία το κτιστό (ο άνθρωπος) αρχίζει να ζει κατά την "ποιότητα" του ακτίστου (Θεός) και εκπίπτει σε μια θρησκευτική επιλογή.

Αγιότητα, είναι η ολοκάρδια αποδοχή του θελήματος του Θεού για όλες τις φάσεις και τις στιγμές της ζωής μας. Όπου κι αν βρίσκομαι, πάντοτε στις διλημματικές αποφάσεις, θα γίνεται φανερή η κατεύθυνση της ζωής μου. Κάθε περιβάλλον, από το οικογενειακό μέχρι το όποιο εργασιακό και κοινωνικό, θα είναι δοκιμασία της "αγιότητός" μου. Το "μή φοβείσθε, τοῦ γάρ Θεοῦ εἰμί ἐγώ" (Γεν. 50, 19) θα μένει αιώνιο κριτήριο της ποιότητας του κάθε χριστιανού.

Αν αυτή η στάση δεν είναι δεκτή και κατανοητή, είναι ακύρωση του έργου του Χριστού και άρνηση της Εκκλησίας. Δεν ήρθε ο Χριστός για να αυξήσει τις τόσες θρησκείες που υπήρχαν. Για να καθιερώσει τυπικά και μοτίβα άλλης (μίας ακόμη) λατρείας. Ο Χριστός ήρθε στον κόσμο και έγινε άνθρωπος "ἵνα ζώην ἔχωμεν και περισσόν ἔχωμεν" (Ιωάν. 10, 10).

Δηλαδή, ή ο Χριστός είναι Ζωή και ο τρόπος που υποδεικνύει είναι ζωογόνος και ζωοποιός, ή τι με ενδιαφέρει μια ακόμη θρησκευτική άποψη;!

Όλων των ανθρώπων οι καρδιές θέλουν να ζήσουν. Οι νεαροί μας το γράφουν ως προτροπή και στους τοίχους: "κάνε κάτι περισσότερο από το να υπάρχουν... ΖΗΣΕ". Αυτό ακριβώς έφερε ο Χριστός γενόμενος άνθρωπος· την δυνατότητα να κληρονομήσουμε αιώνια ζωή. Ολόκληρο το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο με απόλυτη σαφήνεια μιλάει γι' αυτή την ζωή. "Ο τόν λόγον μου ἀκούων καί πιστεύων τῷ πέμψαντί με... μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τήν ζωήν..." (Ιωάν. 5, 24)· "Ο πιστεύων εἰς τόν υἱόν ἔχει ζωήν αἰώνιον, ὃ δέ ἀπειθῶν οὐκ ὄψεται ζωήν" (Ιωάν. 3, 36).

Δεν υπάρχουν δύο ζωές, αφού δεν υπάρχουν "δύο Χριστοί". **Ο Χριστός είναι ζωή** και Τον γνωρίζει κανείς και Τον υπακούει εμπιστευόμενος τον λόγο Του **τώρα**, ώστε να ισχύσει τώρα, όχι όταν πεθάνει, το: "μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τήν ζωήν".

Αγιότητα λοιπόν είναι ο κόπος πρόσληψης της Ζωής. Είναι η θυσία υπακοής στην ζωοποιό εντολή του Χριστού που εγείρει "τούς νεκρούς ἐκ τῶν μνημάτων τῶν παθῶν καί τῆς ἀμαρτίας". Είναι η ελευθερία από την αυταπάτη της ιδιοτελούς αγάπης και η έμπονη πρόσληψη της ανιδιοτελούς αγάπης της θυσίας του Χριστού. Είναι η αγάπη του Σταυρού, στον οποίο και με τον οποίο οι χριστιανοί σταυρώνουν τον "παλαιό ἄνθρωπο" με τα πάθη και τις επιθυμίες του προκειμένου να μη "σταυρώνουν" τους συνανθρώπους τους. Είναι η συνειδητοποίηση ότι ο Χριστός πέθανε "ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς" (Ιωάν. 6, 51).

Η πίστη στον Χριστό και η συνειδητότητα ότι αυτός είναι η Ζωή, συνεπάγεται τον κόπο της πρόσληψης αυτής της Ζωής. Εδώ υπεισέρχονται (ασυνειδήτως;) στρεβλώσεις-υπεκφυγές προκειμένου να αποφευχθεί ο κόπος που απαιτείται να "καταποθεῖ τό θνητόν ὑπό τῆς ζωῆς" (Β' Κορ. 5, 4). Η φιλαυτία εμφιλοχωρεί και στην Θεολογία. Οι σημερινοί χριστιανοί γοητευόμενοι από τα θαυμαστά κατορθώματα συγχρόνων ιερατικών μορφών συγχέουν την πραγματικότητα την δική τους με εκείνη των αγίων. Έτσι φαντάζονται ότι το να υλοποιήσουν και αυτοί τα επιτεύγματα (πραγματικά ή φανταστικά ατυχώς για κάποιους!) του τέλους της ζωής μερικών ανθρώπων, είναι υπόθεση απλώς και μόνον καλής διαθέσεως και πνευματικής συζητήσεως! "Ἐκεῖνο ὅπερ ἐδίδετο εἰς τούς μοναχούς μετά παρέλευσιν δεκαετιῶν πένθους, οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι θέλουν νά λάβουν εἰς σύντομον χρονικόν διάστημα, καί μάλιστα κατά τήν διάρκειαν ὀλίγων ὥρῶν εὐχαρίστου «θεολογικῆς» συζητήσεως" (ἀρχιμ. Σωφρονίου, *Περί Προσευχῆς*, σελ. 216, ἐκδ. Ἰ. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Ἔσσεξ Ἀγγλίας 1993).

Στρέβλωση επίσης είναι, μια σύγχρονη αντίληψη αγιότητας προερχομένη από μια "ειδωλολατρεία της Ευχαριστίας" όπως έλεγε ο μακαρίτης π. Ιωάννης Ρωμανίδης. Απομονώνοντας λέξεις και ερμηνεύοντας επιλεκτικά ακόμα και τις ευχές της Θ. Λειτουργίας, μια μερίδα ακαδημαϊκών θεολόγων, συγχέει την αμαρτωλότητα ως βίωμα απόστασης των ανθρώπων από την αγιότητα του Θεού, με τις "κατ' ενέργειαν" αμαρτίες! Έτσι λοιπόν δεν έχει (κατ' αυτούς) σημασία σε ποια πνευματική ηλικία ευρίσκεται ο χριστιανός, αλλά αρκεί να μεταλαμβάνει και ούτω πως αγιάζεται! Θέλουν να αγνοούν την τάξη της Εκκλησίας (και όχι το σύγχρονο κατάντημα) να υπάρχουν σαφείς πνευματικές ηλικίες και διαβαθμίσεις (κατηχούμενοι, προσκλαίοντες, ακροόμενοι, υποπίπτοντες, μετανοούντες, συνιστάμενοι και τέλος μετέχοντες) και πιστεύουν ότι η Ευχαριστία είναι "ένεση" αγιότητας, παραβλέποντας και αυτές ακόμη τις προσευχές της Θ. Λειτουργίας (μή εις κρίμα ἢ εις κατάκριμα-μή διά τὰς ἐμάς ἁμαρτίας κωλύσης τὴν χάριν σου...). Το ότι το Μυστήριο τελείται *ex opere operato* υπό του Χριστού, καθόλου δεν αθώνει αναξίους ιερείς (γιατί άραγε να καθαιρούνται αφού ούτως ή άλλως θα τελεσθεί το μυστήριο;) ή με "κατ' ενέργειαν" αμαρτίες, προσερχομένους στη μετάληψη χριστιανούς.

Η Χάρη του Θεού απαιτεί "συμβατό" περιεχόμενο καρδιάς για να μπορέσει να "κατοικήσει". Δεν νοείται τρόπος ζωής ασύμβατος με το ήθος του Χριστού και της Εκκλησίας (κακίες ψυχικές, σωματικές εξαρτήσεις και πάθη) και συγχρόνως μετοχή στο σώμα και την ζωή (μετάληψη) Αυτού που είναι "πῦρ καταναλίσκον" για ό,τι δεν είναι "μέταλλο αντοχής".

Η αγιότητα είναι η ελπίδα των ανθρώπων για μια, όχι απλώς βιολογική επιβίωση, αλλά όντως Ζωή. Αυτό όμως, όπως και κάθε τι που αξίζει, απαιτεί θυσία και κόπο. **Αγιότητα είναι ο κόπος πρόσληψης της Ζωής.** Οι αρετές, που είναι ο τρόπος πρόσληψης, ξεκινούν από ένα "φακόσπυρο" σε μέγεθος και φτάνουν στην τελειότητα του μεγέθους των αρετών της Παναγίας.

Ξεκινώντας κανείς τον κόπο της πρόσκτησης διδάσκεται από την εμπειρία του, αντιλαμβάνεται πώς αυξάνει η Χάρη του Θεού, καταλαβαίνει την διδασκαλία της Εκκλησίας ότι είναι "ατέλεστος η τελειότης" και πάνω από όλα αγαπά τον σταυρό του Χριστού, αφού ζει στην πράξη το βίωμα ότι η αγάπη... επιστρέφει. Ναι, αγιότητα είναι κόπος και θυσία, όμως αυτός που υλοποιεί τον κόπο της αγάπης και της θυσίας δεν είναι αφελές θύμα, αλλά πρώτος αυτός είναι ο ουσιαστικότερος αποδέκτης από τα οφέλη που γεννιούνται από την θυσία.

Ο Χριστός ευλογώντας την πρόθεσή μας, περιμένει να ξεκινήσουμε τον κόπο, της από μέρους μας προσπάθειας να ελευθερωθούμε από την φιλαυτία, με την βοήθεια του αγιασμού που φέρνει στις καρδιές, το άγιο Πνεύμα, που εκείνος στέλνει. Και η αγιότητα ξεκινά ως μια "υπόνοια" αγάπης για τον Χριστό χάριν του οποίου ο άνθρωπος αρχίζει να αγωνίζεται για την απόκτηση αρετών και προκειμένου "να αληθεύει"· και φθάνει στην κατάσταση που περιγράφει ο άγιος Παύλος: "μέχρι καταστήσωμεν οί πάντες εις τήν ενότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εις ἄνδρα τέλειον, εις μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ" (Εφεσ. 4, 13).